

Myt - Hur AKK påverkar talet

Introduktion

Grundläggande kommunikationsförmåga finns vid födseln. Normalt brukar barn säga sina första ord mellan 12 och 18 månaders ålder. Vid 5 års ålder kan de interagera socialt med andra, ha massor av ord för att samtala med oss om unika saker och börjar utveckla begynnande läs- och skrivförmågor (Drager, Light, och McNaughton, 2010).

Vissa barn utvecklar dock inte tal som förväntat. Talet kan vara svårt att förstå eller de kan ha några ord som de säger men det räcker inte för att fylla deras kommunikationsbehov fullt ut.

En vuxen kan också förlora sin tidigare talförmåga genom neurologisk påverkan, som t.ex. stroke eller hjärnskada. I båda situationerna: att inte ha förmåga att prata begränsar deras förmåga att delta utbildningsmässigt, yrkesmässigt, rekreativmässigt och socialt (Beukelman, Fager, Ball & Dietz, 2007).

Oavsett om det är ett barn med komplicerade kommunikationsbehov eller en vuxen som gradvis eller plötsligt förlorar förmågan att prata, kan båda ha nytta av ett alternativt och kompletterande kommunikationssystem (AKK) för att fylla sina kommunikationsbehov. AKK avser kommunikationsverktyg och tekniker för att förstärka kommunikation för personer som har svårt att tala. AKK inkluderar pekning, gester, kommunikationsböcker och -tavlor samt kommunikationsappar och -apparater.

Trots de dokumenterade fördelarna med AKK-interventioner kan många behandlare, föräldrar och vårdgivare fortfarande tveka att använda AKK av rädsla för att det kommer att hindra användning eller utveckling av naturligt tal (Light & Drager, 2007).

"Men kommer inte AKK att hindra mitt barn/min fru från att prata?"

"Om vi tar in AKK, betyder det att vi ger upp talförmågan!"

"Han är för ung för AKK. Vi måste ge honom mer tid att utveckla sitt tal."

"AKK kommer att bli som en krycka och hon kommer inte längre försöka prata. Hon kommer att ta den enkla vägen och använda AKK."

Detta kan vara dina egna betänkligheter när du funderar på att använda AKK med ett barn eller en närstående, och de är fullt begripliga. **AKK kommer dock INTE att hindra personen från att använda eller utveckla naturligt tal!**

Hur vet vi att AKK inte kommer att hindra någon från att prata?

Flera ledande forskare har tittat på samma fråga. Millar, Light & Schlosser (2006) har granskat tidigare publicerade studier med kriterier om att forskningen bland annat ska ha presenterat data kring "talproduktion innan, under och efter intervention med AKK." Deras granskning indikerar följande (Hux, Manasse, Weiss, & Beukelman, 1994):

- **Inget** av de 27 fallen visade minskning i talproduktionen som ett resultat av AKK-intervention.
- Den stora majoriteten (89 %) uppvisade förbättringar i talet efter AKK-intervention.

Andra forskare tittade på AKK-användningen hos personer med specifika diagnoser. De fann att AKK förbättrade talet för människor efter en traumatisk hjärnskada och apraxi hos barn (Oommen & McCarthy, 2015). Slutligen diskuterar Fager, Doyle och Karantounis (2007) AKK:s dynamiska process som innebär att AKK, förutom att kompensera för förlust av tal, både kan "komplettera och underlätta behandlingen." Med andra ord kan AKK vara ett viktigt verktyg för behandling samt en bro till funktionell kommunikation. Det är viktigt att överväga AKK som en del av behandlingen snarare än ett alternativ eller sista utväg.

Hur kan AKK hjälpa mig?

Denna tabell från Drager et al (2010) ger en sammanfattning av fördelarna med AKK-intervention i utvecklingsområden. Även om detta är sett ur utvecklingsperspektivet hos ett barn med komplexa kommunikationsbehov, kan liknande fördelar överföras på vuxna som kanske har tappat sitt tal på grund av en neurologisk skada.

Utvecklingsområde	Resultat av AKK-intervention
Funktionella kommunikationsförmågor	<ul style="list-style-type: none"> • Ökar deras förmåga att uttrycka sig på olika sätt och kommunicera behov och vilja, social närhet, utbyte av information och sociala umgängesregler.
Expressiv språkförmåga	<ul style="list-style-type: none"> • Positiv effekt på språkkunskaper inklusive: <ul style="list-style-type: none"> – pragmatiskt språk (sociala användningsområden för kommunikation, till exempel turtagning). – semantiska betydelser (betydelsen av ord och meningar). – syntaktiska språkliga/morfologiska markörer (ordningen och kombinationen av ord för att formulera meningar och konstruktion av ordformer såsom plural eller böjningar).
Impressiv språkförmåga	<ul style="list-style-type: none"> • AKK kan förbättra förståelsen för talat språk och förbättra kommunikationen. • Förstärkt input (att peka på eller använda AKK-enheten eller systemet när du pratar med barnet) kan ge: <ul style="list-style-type: none"> – En modell för barnet för hur AKK kan användas för att kommunicera. – Ett sätt att se språk visuellt för att stödja och underlätta förståelse för talat språk.
Utmanande beteenden	<ul style="list-style-type: none"> • Beteende är kommunikation. Att kunna kommunicera via AKK kan minska utmanande beteenden (t.ex att säga "färdig" istället för att springa iväg).
Talproduktion	<ul style="list-style-type: none"> • Det finns inga bevis för att AKK-interventionen hindrar talproduktionen. • Den stora majoriteten uppvisade förbättringar i talet efter AKK-intervention.

Hur fungerar naturligt tal och AKK tillsammans?

Användning av tal och AKK kräver inte att du väljer ett alternativ. De används tillsammans (Miller, Light, & Schlosser, 2006). Faktum är att vi alla använder flera former av kommunikation dagligen. Vi pratar, pekar, vinkar och använder ansiktsuttryck och kroppsspråk. Vi fattar beslut om vilken kommunikationsmetod vi använder baserat på miljön, vår kommunikationspartner och budskapet.

De personer som använder AKK fungerar likadant. AKK, tal, pekande, gester, ansiktsuttryck och kroppsspråk existerar som en del av deras "multimodala" kommunikationssystem. Precis som vi måste de fatta beslut om vilket kommunikationssätt som ska användas baserat på miljö, kommunikationspartner och budskap.

Vad är sanningen om AKK och tal?

- AKK kommer INTE att hindra personen från att använda eller utveckla naturligt tal.
- AKK tenderar att ha en positiv effekt på talproduktionen och har rekommenderats som behandlingsmetod för utveckling av naturligt tal och språk.
- Vinster i talproduktion efter introduktion av AKK varierar från individ till individ.
- AKK kan vara en del av en persons övergripande kommunikationssystem som även kan innefatta naturligt tal.
- AKK förstärker en persons förmåga att kommunicera effektivt och oberoende med olika lyssnare.

Referenser:

Beukelman, D., Fager, S., Ball, L. & Dietz, A. (2007). AAC for adults with acquired neurological conditions: A review, *Augmentative and Alternative Communication*, 23:3, 230-242.

Drager, K., Light, J., McNaughton, D. (2010). Effects of AAC interventions on communication and language for young children with complex communication needs. *Journal of Pediatric Rehabilitation Medicine: An Interdisciplinary Approach*, (3) 303–310.

Fager, S., Doyle, M., & Karantounis, R. (2007). Traumatic brain injury. In D. Beukelman, K. Garrett, & K. Yorkston (Eds), *Augmentative Communication Strategies for adults with acute or chronic medical conditions* (pp. 131-162). Baltimore, MD: Paul H. Brookes.

Hux, K., Manasse, N., Weiss, A., D. & Beukelman, D. (1994). Augmentative and alternative communication for persons with aphasia. In Chapey, R. *Language Intervention Strategies in Adult Aphasia, 3rd edition*. Baltimore: Williams & Wilkins.

Light, J. & Drager, K. (2007). AAC technologies for young children with complex communication needs: State of the science and future research directions. *Augmentative and Alternative Communication*, 23:3, 204-216

Millar, D., Light, J., & Schlosser, R. (2006). The impact of augmentative and alternative communication intervention on the speech production of individuals with developmental disabilities: A research review. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 49, 248- 264.

Oommen, E., & McCarthy, J., (2015). Simultaneous natural speech and AAC interventions for children with childhood apraxia of speech: lessons from a speech-language pathologist focus group. *Alternative and Augmentative Communication*, 31, 63–76.

Övriga referenser:

Romski M. A. & Sevcik R. A. (2005) Augmentative communication and early intervention: Myths and realities. *Infants and Young Children*. 18: 174-185.